

Europæisk samarbejde om testning og testudvikling

John E. Andersen

Lektor i dansk. Institut for Nordisk Filologi, Københavns Universitet.

Hvor langt når en nationalstats grænser? „Så langt som den har monopol på eksamensbeviser“ lyder en ikke kun humoristisk definition. Internationalt samarbejde om testning er bl.a. af den grund ikke den letteste sag i denne verden.

The Association of Language Testers in Europe (ALTE) er en sammenslutning af organisationer der forsker i, udvikler, eller afholder test i egne landes sprog. ALTE blev stiftet i 1989. I 1993 blev Danmark medlem, og i løbet af 90'erne er de øvrige nordiske lande, med undtagelse af Island, blevet optaget. I dag er der i alt 18 medlemmer, der repræsenterer 15 europæiske sprog. Danmark er repræsenteret gennem et konsortium bestående af fire partnere, 1) Institut for Nordisk Filologi, Københavns Universitet, 2) Studieskolen i Køben-

havn, 3) Dansk Flygtningehjælp og 4) Undervisningsministeriet, Afdelingen for Folkeoplysning, Voksenuddannelseskontoret. Det danske konsortium udgør sammen med bl.a. *Centre de Langues Luxembourg*, *Institiúid Teangeolaíochto Eireann*, og Universitetet i Jyväskylä dværgene i dette selskab hvis kæmper er *University of Cambridge Local Examinations Syndicate*, og Goethe-Instituttet. Deres test når ud til henholdsvis 250.000 kandidater for „*First Certificate in English*“ og til 35.000 kandidater for „Zertifikat Deutsch als Fremdsprache“ - om året.

ALTE's formål er at sikre fair testning, og formulere fælles standarder for sproglig kompetence således at det er muligt at vurdere og anerkende testresultater på tværs af landegrænserne i Europa. Derfor samarbejder ALTE om

at etablere fælles kriterier og beskrivelsesmodeller som basis for en sammenligning af de test som ALTE-medlemmerne udbyder. Målet er ikke at skabe en fælles teststandard, en „EURO“ for testning af modersmålet som andet- eller fremmedsprog, men netop med respekt for forskelligheden i europæisk testningspraksis at udvikle et fælles beskrivelsessystem, „*The ALTE Framework*“.

Beskrivelsessystemet

ALTE's beskrivelsessystem dækker test på fem forskellige niveauer, fra næsten begyndere til øvede brugere. Inddelingen støtter sig til Europarådets arbejder, bl.a. med revisionen af „*Waystage*“ og „*Threshold*“ niveauerne i 1990. ALTE har da også som gruppe og ved sine enkeltmedlemmer været dybt involveret i Europarådets projekt, „*Common European Framework of Reference for Language Learning and Teaching*“ præsenteret i 1997 som delresultat af en større satsning, „*Language Learning for European Citizenship*“ (1989-1996). Som supplement til Europarådets publikation har ALTE udgivet en omfattende vejledning for aktører i testproduktion og testafholdelse, „*User's Guide for Examiners*“. Her gives i detaljer klar besked om hvordan en test udvikles fra testbehovet opstår, til specifikationerne foreligger, testopgaverne udvælges, prøvekøres og evalueres, til kandidaterne endelig sidder foran et nyt opgavesæt eller testhæfte.

Da en del af de test som ALTE-medlemmer udbyder, ligger væsentligt højere end tærskelniveauet, har ALTE

gennem økonomiske tilskud gjort det muligt for John Trim og Jan van Ek at videreføre arbejdet med „*Waystage*“ og „*Threshold*“. Det ny niveau kaldes „*Vantage level*“ og er publiceret af Europarådet i en foreløbig version 1997.

ALTE's beskrivelsesskema (se illustrationen næste side) bygger som nævnt på niveauinddelingen fra Europarådet, og som i Europarådets arbejder karakteriseres testtagerne efter hvad de kan gøre på og med målsproget når de har bestået en given test. ALTE har derfor udviklet definitioner af sprogfærdighed på alle fem niveauer. Disse definitioner, der også findes oversat til dansk, kaldes „*Can-do Statements*“, og de er specificerede i forhold til sproglige færdigheder: læse, forstå, skrive og tale, og til tre områder eller domæner: „*Det sociale liv og Turisme*“, „*Arbejdslivet*“, og „*Studier og Uddannelse*“

Fra april 1997 har ALTE arbejdet med et projekt mhp. at gøre sine „*Can-do statements*“ valide. For hver test der er placeret i ALTE-beskrivelsessystemet, søges der etableret en ankertest, dvs. en test med kendte måleegenskaber der kan bruges til at afgøre i hvor høj grad *can-do* udsagnene giver et retvisende billede af forholdet mellem niveau og testtype. Dette forsøg på at underbygge „*The ALTE Framework*“ står naturligvis centralt i organisationens arbejde, men ALTE har også produceret andre vigtige hjælpemidler for testudviklere og testbrugere.

Der er således udviklet en manual til indholdsanalyse, „*Content Analysis Checklist*“ der gør det muligt at sam-

LANGUAGE EXAMINATIONS				
LEVEL 1 Waystage User	LEVEL 2 Threshold User	LEVEL 3 Independent User	LEVEL 4 Competent User	LEVEL 5 Good User
<p>Català Certificat Internacional de Català, Nivell Bàsic (NB)</p> <p>Dansk Test 1</p> <p>Deutsch Grundbaustein Deutsch als Fremdsprache (GBS DaF)</p> <p>English Key English Test (KET)</p>	<p>Català Certificat Internacional de Català, Nivell Lliandar (NL)</p> <p>Dansk Test 2</p> <p>Deutsch Zertifikat Deutsch als Fremdsprache (ZDaF)</p> <p>English Preliminary English Test (PET)</p> <p>Español Certificado Inicial de Español (CIE)</p> <p>Français Certificat d'Études de Français Pratique 2 (CEFP2)</p> <p>Gaeilge Réamhtheastas Gaeilge (RTG)</p>	<p>English First Certificate in English (FCE)</p> <p>Español Diploma Básico de Español (DBE)</p> <p>Français Diplôme de Langue Française (DL)</p>	<p>Dansk Danskprøve 2</p> <p>Deutsch Zentrale Mittelstufenprüfung (ZMP)</p> <p>English Certificate in Advanced English (CAE)</p> <p>Français Diplôme Supérieur d'Études Françaises Modernes (DS)</p>	<p>Deutsch Zentrale Oberstufenprüfung (ZOP) Kleines Deutsches Sprachdiplom (KDS)</p> <p>English Certificate of Proficiency in English (CPE)</p> <p>Español Diploma Superior de Español (DSE)</p> <p>Français Diplôme de Hautes Études Françaises (DHEF)</p>
<p>Italiano Certificato di Conoscenza della Lingua Italiana, Livello 1 (CELI 1)</p> <p>Lëtzebuergesch Zertifikat Lëtzebuergesch als Friemsprooch (ZLaF)</p>	<p>Italiano Certificato di Conoscenza della Lingua Italiana, Livello 2 (CELI 2)</p> <p>Lëtzebuergesch Zweiten Diplom Lëtzebuergesch als Friemsprooch (2DLaF)</p> <p>Nederlands Niveau Élémtaire Kennis (CNaVT)</p> <p>Norsk Språkprøven i norsk for fremmedspråklige voksne</p> <p>Português Certificado de Língua Portuguesa (CELP)</p> <p>Suomi Yleiset kielitutkinnot, Perustaso 1-3, Keskitaso 3</p>	<p>Italiano Certificato di Conoscenza della Lingua Italiana, Livello 3 (CELI 3)</p> <p>Lëtzebuergesch Zweiten Diplom Lëtzebuergesch als Friemsprooch (2DLaF)</p> <p>Nederlands Staatsexamen Nederlands als Tweede Taal, Examen I (NT2-1) Niveau Basiskennis (CNaVT)</p>	<p>Italiano Certificato di Conoscenza della Lingua Italiana, Livello 4 (CELI 4)</p> <p>Lëtzebuergesch Lëtzebuergesch leweschten Diplom Lëtzebuergesch (IDL)</p> <p>Nederlands Staatsexamen Nederlands als Tweede Taal, Examen II (NT2-II) Niveau Uitgebreide Kennis (CNaVT)</p> <p>Norsk Test i norsk for fremmedspråklige Høyere nivå</p> <p>Português Diploma de Língua Portuguesa (DILP)</p> <p>Suomi Yleiset kielitutkinnot, Ylin taso 6</p>	<p>Italiano Certificato di Conoscenza della Lingua Italiana, Livello 5 (CELI 5)</p> <p>Lëtzebuergesch leweschten Diplom Lëtzebuergesch (IDL)</p> <p>Suomi Yleiset kielitutkinnot, Ylin taso 7-8</p> <p>Svenska Rikstestet (RT) Test in Swedish for University Studies (TISUS)</p>
<p>Italiano Certificato di Conoscenza della Lingua Italiana, Livello 1 (CELI 1)</p> <p>Lëtzebuergesch Zertifikat Lëtzebuergesch als Friemsprooch (ZLaF)</p>	<p>Italiano Certificato di Conoscenza della Lingua Italiana, Livello 2 (CELI 2)</p> <p>Lëtzebuergesch Zweiten Diplom Lëtzebuergesch als Friemsprooch (2DLaF)</p> <p>Nederlands Niveau Élémtaire Kennis (CNaVT)</p> <p>Norsk Språkprøven i norsk for fremmedspråklige voksne</p> <p>Português Certificado de Língua Portuguesa (CELP)</p> <p>Suomi Yleiset kielitutkinnot, Perustaso 1-3, Keskitaso 3</p>	<p>Italiano Certificato di Conoscenza della Lingua Italiana, Livello 3 (CELI 3)</p> <p>Lëtzebuergesch Zweiten Diplom Lëtzebuergesch als Friemsprooch (2DLaF)</p> <p>Nederlands Staatsexamen Nederlands als Tweede Taal, Examen I (NT2-1) Niveau Basiskennis (CNaVT)</p>	<p>Italiano Certificato di Conoscenza della Lingua Italiana, Livello 4 (CELI 4)</p> <p>Lëtzebuergesch Lëtzebuergesch leweschten Diplom Lëtzebuergesch (IDL)</p> <p>Nederlands Staatsexamen Nederlands als Tweede Taal, Examen II (NT2-II) Niveau Uitgebreide Kennis (CNaVT)</p> <p>Norsk Test i norsk for fremmedspråklige Høyere nivå</p> <p>Português Diploma de Língua Portuguesa (DILP)</p> <p>Suomi Yleiset kielitutkinnot, Ylin taso 6</p>	<p>Italiano Certificato di Conoscenza della Lingua Italiana, Livello 5 (CELI 5)</p> <p>Lëtzebuergesch leweschten Diplom Lëtzebuergesch (IDL)</p> <p>Suomi Yleiset kielitutkinnot, Ylin taso 7-8</p> <p>Svenska Rikstestet (RT) Test in Swedish for University Studies (TISUS)</p>

menligne to test med hensyn til niveau og opgavetyper. Desuden har ALTE udgivet en større vejledning for opgaveudviklere, „*A Test Writer's Guide to Language Testing*”. Her findes afsnit om modeller for sprogfærdighed, testproduktionsprocessen, opgavetyper, bedømmelse og scoring.

Endelig har ALTE udgivet en bog med definitioner af 440 vigtige testtermer, formuleret således at man fra den danske liste direkte kan slå op hvad de tilsvarende termer hedder på de øvrige medlemslandes sprog. „*A Multilingual Glossary of Assessment and Language Testing Terms*”. Hovedparten af ALTE's udgivelser er støttet af EU's LINGUA program.

Medlemmerne i ALTE mødes to gange om året, arrangerer workshops, rådgiver EU-kommissionen om testning og deltager i konferencer om sprogprøver og testning. ALTE udgiver et halvårligt nyhedsbrev, „*ALTE NEWS*” som enhver interesseret kan få tilsendt ved at henvende sig til et af konsortiets medlemmer. I Undervisningsministeriet er Peter Villads Vedel og Else Lindberg, Folkeoplysningsafdelingen, Voksenuddannelseskantoret, kontaktpersoner. På Studieskolen i København er det Lars Skov, og ved Institut for Nordisk Filologi, KU, er kontaktpersonen-undertegnede John E. Andersen.

Åbenhed og gennemsigtighed

Fra et dansk synspunkt har denne kontakt til meget store og erfarne testproducenter i Europa været særdeles nyttig. En grundlæggende rettesnor for

ALTE's medlemmer er åbenhed og gennemsigtighed om de standarder hvorefter test produceres, og ikke mindst de kvalitetskrav der stilles til test. Alle ALTE-medlemmer forpligter sig således til at overholde en række specifikke regler for fair testning beskrevet i „*Code of Practice*”. I en dansk sammenhæng lyder det umiddelbart selvfølgelig, men for store testorganisationer hvis succes og overlevelse på markedet afhænger af hvor mange test de sælger, er åbenhed og fælles europæiske spilleregler en sympatisk, men knap så selvfølgelig satsning.

I Norden har vi en fælles testpraksis som afviger stærkt fra f.eks. en anglo-amerikansk praksis. Vi foretrækker skriftlig testning hvor der som regel indgår helhedsopgaver, f.eks. essays, og mundtlig testning gennem frie samtaler med eksaminator, overvåget af censorer. Den slags prøver er forholdsvis lette at konstruere, men dyre og svære at vurdere. Store testproducenter har resurser til at udvikle test med enkeltvarsopgaver, ofte ud fra afprøvet materiale, lagret i elektroniske opgavebanker. Disse test er dyre at finjustere og præteste, men kan til gengæld bedømmes maskinelt; en ikke uvæsentlig kvalitet når prøven distribueres til flere hundrede tusinde kandidater om året.

Samarbejdet i ALTE viser at det er muligt at opnå retvisende resultater med meget forskellige testtyper og at én type ikke i sig selv er bedre, sandere end andre, men også at kvalitetskravene til test til hundrede kandidater ikke bør ligge lavere end kravene til test til hundrede tusinde kandidater.

Både i Danmark, Norge og Sverige sker der i disse år gennemgribende ændringer på området testning af de tre sprog som fremmed- og andetsprog. Siden midtvejsrapporten om „*Test i Norden*” af Benny Bang Carlsen og Danny Hansen udkom i 1995, er den svenske „*Rikstest*” afløst af „*TISUS*”, *Test in Swedish for University Studies*, og en ny test for svensk som andetsprog for voksne indvandrere, „*SFI-provet*”, er blevet indført. I Danmark medfører lovforslag nr. 163 om undervisning i dansk som andetsprog for voksne udlændinge m.fl. og sprogcentre som Undervisningsministeren lagde frem i folketinget d. 21. december 1997, en del ændringer på området. Hvis det vedtages, skal der skrives undervisnings-

bekendtgørelse og prøvespecifikation for det afsluttende niveau med dets fire linjer: almen linje, arbejdsmarkeds- og erhvervsforberedende linje, VUC-forberedende linje, og endelig den studieforberedende linje. Det vil sige at de prøver som det danske konsortium har haft med i *The ALTE Framework* ændres, og det gælder også for Dansk Prøve 2, der i sin ny version bliver statskontrolleret. I den situation har det været særdeles nyttigt at kunne søge råd, og støtte sig til erfaringer ikke blot fra Norden, men fra store dele af Europa i det aktive og demokratisk fungerende testnetværk som ALTE har udviklet sig til siden den beskedne start i 1989.

Eksempel på can-do statement (ALTE)

Færdighed: Lytte/tale

- 1 KAN følge med i en meget simpel præsentation, forudsat denne illustreres med konkrete eksempler eller diagrammer, er repetitiv samt at området er velkendt.

KAN stille meget simple spørgsmål med henblik på at få oplysninger, f.eks. 'Hvad er dette?', men KAN IKKE forstå svar på mere end 1 eller 2 ord.

- 2 KAN forstå visse dele af en forelæsning, hvis forelæseren tager hensyn til fremmedsprogede lærnere. Vil misforstå de fleste detaljer i det, som bliver sagt, og vil SANDSYNLIGVIS blive forvirret. Vil MÅSKE være i stand til at følge med i visse afsnit, men ikke med nogen konsekvens.

KAN stille simple spørgsmål, f.eks. 'Vil De være venlig at gentage det?', men vil SANDSYNLIGVIS IKKE kunne stille mere detaljerede spørgsmål, f.eks. af uddybende karakter, for at få den ønskede oplysning.

- 3 KAN i hovedtræk forstå en forelæsning, demonstration eller præsentation af et velkendt eller forudsigteligt emne, men VIL misforstå meget af det sagte, med mindre det udtrykkes klart og i enkle vendinger.

Vil SANDSYNLIGVIS IKKE kunne følge med i abstrakt argumentation, f.eks. opstilling af alternativer og konklusioner. Vil SANDSYNLIGVIS IKKE kunne drage de rette slutninger, medmindre sammenhænge og implikationer gøres eksplicite.

KAN stille spørgsmål, f.eks. med henblik på tydeliggørelse, men vil SANDSYNLIGVIS IKKE kunne følge med i tydeliggørelsen, medmindre forelæseren forklarer sig i simple vendinger. Vil MÅSKE have svært ved at tydeliggøre, hvor han/hun vil hen med sine spørgsmål.

- 4 KAN følge med i meget af det der bliver sagt i en forelæsning, præsentation eller demonstration. VIL misforstå visse pointer, især hvis emnet er ukendt, indviklet eller abstrakt, eller hvis dagligdags sprog anvendes.

VIL finde det svært at forstå talere med ikke-standard udtale. Vil SANDSYNLIGVIS blive forvirret over hentydninger, vittigheder etc. med kulturelt indhold.

KAN stille spørgsmål, f.eks. med henblik på begrundelser, tydeliggørelse etc. Vil MÅSKE have svært ved at følge op på spørgsmål, f.eks. i form af omformuleringer af utilstrækkeligt besvarede spørgsmål.

- 5 KAN følge med i en forelæsning, præsentation eller demonstration og vil SANDSYNLIGVIS IKKE misforstå eller blive forvirret, medmindre der er tale om et argument af abstrakt eller indviklet art, som ikke formuleres klart.

KAN med held drage de fleste slutninger, men vil MÅSKE overse pointen i visse vittigheder eller hentydninger.

KAN forstå en række forskellige udtalevarianter, selvom nogle af dem vil volde problemer. KAN stille detaljerede spørgsmål.

KAN træffe beslutninger om, hvad der skal noteres og hvad der skal udelades under forelæsninger.

*Relevante
adresser på
internettet:*

- The Resources in Language Testing WWW Page fra The English Language Institute at the University of Surrey, UK (URL: www.surrey.ac.uk/ELI/ltr.html) indeholder store mængder information om testning incl. links til organisationer, publikationer og tests.
- Se også Glenn Fulcher: The Language Tester's Guide to Cyberspace (URL: www.surrey.ac.uk.ELI/cybertxt.html).
- Prøv endvidere Assessment & Evaluation on the Internet (URL: www.cua-edu/www/eric_ae/intass.html)